

การพัฒนาบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา
สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัด
สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร*

DEVELOPMENT OF ETHICS AND MORALITY LESSONS BASED ON BUDDHIST
PRINCIPLES FOR PRATHOMSUKSA 6 STUDENTS UNDER DEPARTMENT
OF EDUCATION BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION

พระมหาศพร สิงห์ฉาดฉาน

Phramahatossaporn Singchadchan

วีระ วงศ์สรรค์

Weera Wongsan

ธนาตล สมบูรณ์

Tanadol Somboon

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, ประเทศไทย

Faculty of education, Bangkokthonburi University, Thailand

E-Mail: bassterkx@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 2) ศึกษาประสิทธิผลของบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน ระหว่างการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนากับ การจัดการเรียนรู้แบบปกติ และ 4) เปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนากับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ การวิจัยนี้เป็นแบบกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนวัดหัวกระปือ จำนวน 96 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้วิจัยประกอบด้วย 1) บทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา 2) แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคุณธรรมจริยธรรม 3) แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ 4) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคุณธรรมจริยธรรม และ 5) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความก้าวหน้า และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า 1) บทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

* Received 30 April 2025; Revised 3 August 2025; Accepted 6 August 2025

มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.98/85.67 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 2) ประสิทธิภาพของบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา มีค่า (E.I.) เท่ากับ 0.6587 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน ระหว่างการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนากับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ สูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา มากกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: บทเรียนคุณธรรมจริยธรรม, หลักธรรมพระพุทธศาสนา, ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

Abstract

The objectives of this research were: 1) develop ethics and morality lessons based on Buddhist principles for Prathomsuksa 6 students with an effectiveness criterion of 80/80. 2) examine the effectiveness of the ethics and morality lessons based on Buddhist principles. 3) compare students' learning achievement before and after instruction between those taught with the developed ethics and morality lessons based on Buddhist principles and those taught using conventional methods. and 4) compare students' satisfaction with learning through ethics and morality lessons based on Buddhist principles and conventional instruction. Research methodology was quasi-experimental design. The sample group comprises 9 6 Prathomsuksa 6 students from Wathuakrabue School in the second semester of the academic year 2024, studying in the second semester of the academic year 2024. selected through simple random sampling technique. The research instruments include: 1) ethics and morality lessons based on Buddhist principles. 2) lesson plans using the developed ethics and morality lessons based on Buddhist principles, 3) conventional lesson plans, 4) an achievement test on ethics and morality lessons based on Buddhist principles and 5) a student satisfaction questionnaire. The statistics used for data analysis include percentage, mean, Standard Deviation, normalized Gain, and t-test. Major Findings: 1) efficiency of the ethics and morality lessons based on Buddhist principles for Prathomsuksa 6 students was 83.98/85.67, meeting the set criteria. 2) The effectiveness index (E.I.) of the ethics and morality lessons based on Buddhist principles was 0.6587. 3) The learning achievement after instruction, both in the group taught with ethics and morality lessons based on Buddhist principles and the group taught with conventional instruction, was significantly higher than before instruction at the .01 level of statistical significance and 4) Students' satisfaction with learning through ethics and morality lessons based on Buddhist principles was significantly higher than with conventional instruction at the .01 level of statistical significance.

Keywords: Ethics and morality lessons, Buddhist principles, Prathomsuksa 6 students

บทนำ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมคุณธรรมจริยธรรมและจิตใจของประชาชนในสังคมไทย ซึ่งประชากรส่วนใหญ่ในประเทศไทยนับถือศาสนาพุทธ พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่เน้นหลักคำสอนซึ่งมีลักษณะเป็นสากล มีเหตุผลและวิธีการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ไม่ใช่คำสอนที่บังคับให้ต้องเชื่อโดยไม่มีหลักฐาน ผู้ที่ปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนอย่างเคร่งครัดจะมีบุคลิกภาพสง่างาม มีจิตใจสงบเย็น มีความรัก ความเมตตา และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการ (จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์, 2557)

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย และมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ประชาชนทุกช่วงวัย ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคม หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาเน้นเหตุผลและความเป็นระบบ ส่งเสริมให้บุคคลมีสัมมาทิฐิ รู้จักแยกแยะผิดชอบชั่วดี ซึ่งล้วนเป็นรากฐานสำคัญของการเป็นพลเมืองดีในสังคม อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันสังคมไทยกำลังเผชิญปัญหาความเสื่อมถอยของคุณธรรมจริยธรรมในกลุ่มเยาวชน เช่น พฤติกรรมก้าวร้าว ขาดความเคารพผู้อื่น และขาดความรับผิดชอบ ต่อสังคม เหตุการณ์เหล่านี้สะท้อนผ่านชีวิตประจำวันและสื่อมวลชน ปัจจัยหนึ่งมาจากกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่ไม่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก และขาดสื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาเจตคติของผู้เรียน โดยเฉพาะในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นช่วงเวลาสำคัญของการสร้างรากฐานทางจริยธรรมก่อนเข้าสู่วัยรุ่น

จากรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสถานศึกษาปีการศึกษา 2566 ของสำนักงานเขตบางขุนเทียน พบว่าค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ที่ร้อยละ 60 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะพัฒนาบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อใช้เป็นเครื่องมือส่งเสริมการเรียนรู้ที่ช่วยยกระดับคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน และเป็นต้นแบบสำหรับการจัดการเรียนรู้เชิงคุณธรรมในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นการพัฒนาบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตบางขุนเทียน เพื่อยกระดับผล การเรียนรู้และคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 โรงเรียนสังกัด สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัด สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนากับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

4. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนากับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัด สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ประกอบด้วย

1.1 ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ของโรงเรียนโรงเรียนในสังกัด สำนักงานการศึกษา เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร จำนวนนักเรียน 330 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ของโรงเรียนวัดหัวกระบือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษา เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร จำนวน 96 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบอย่างง่าย

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ 1) บทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา ได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ประกอบด้วย ประกอบด้วย (1) ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาสาระพระพุทธศาสนา จำนวน 2 ท่าน (2) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 ท่าน และ (3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของบทเรียน โดยกำหนดคะแนนประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) โดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2560) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$) จากนั้นนำมาหาประสิทธิภาพ ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ $83.98/85.67$ 2) แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคุณธรรมจริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$) 3) แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$) 4) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคุณธรรมจริยธรรม มีค่า IOC ทุกข้อ เท่ากับ 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.84 และ 5) แบบสอบถามความพึงพอใจ มีค่า IOC รายข้ออยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.76

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) ขออนุญาตจากคณะศึกษาศาสตร์ เพื่อขออนุญาตทดลองและทำการวิจัย 2) ทำความเข้าใจกับนักเรียนถึงวิธีการดำเนินการทดลอง จุดประสงค์การทดลองและวิธีการประเมินผลการเรียน 3) ก่อนดำเนินการสอนให้นักเรียนทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เพื่อเก็บข้อมูลคะแนนก่อนเรียน 4) ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ 5) เมื่อทำการทดลองสอนเสร็จแล้วให้นักเรียนทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อเก็บข้อมูลคะแนนหลังเรียน 6) ให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความพึงพอใจ 7) นำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ 1) ประสิทธิภาพของบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา วิเคราะห์โดยการหาประสิทธิภาพ ($E1/E2$) 2) ประสิทธิภาพของบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา วิเคราะห์โดยใช้สูตรการหาความก้าวหน้าตามวิธี

Normalized Gain (E.I.) 3) เปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t-test) และ 4) เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t-test)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความก้าวหน้า และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย

1. บทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า มีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการเท่ากับ 83.98 และค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ 85.67 สรุปได้ว่า บทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 83.98/85.67 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. ประสิทธิภาพบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า มีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.6587 สรุปได้ว่า บทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ (E.I.) เท่ากับ 65.87

3. ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนากับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนากับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยรวมและรายด้านทุกด้านมากกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 1 ตารางแสดงผลบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ประสิทธิภาพ	คะแนนเต็ม	ร้อยละ
ด้านกระบวนการ (E ₁)	160	83.98
ด้านผลลัพธ์ (E ₂)	30	85.67

ประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะ E₁/E₂ เท่ากับ 83.98/85.67

จากตารางที่ 1 พบว่า บทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการเท่ากับ 83.98 และค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ

85.67 สรุปได้ว่าบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 83.98/85.67 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดแสดงว่า บทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้

ตารางที่ 2 ตารางแสดงผลประสิทธิผลบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	ผลรวมของคะแนน (ก่อนเรียน)		ผลรวมของคะแนน (หลังเรียน)		ค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I.)	
		คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ
30	30	522	58.00	771	85.67	0.6587	65.87

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิภาพบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหัวกระบือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 คน ก่อนเรียนด้วยบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา สามารถทำคะแนนจากการทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคุณธรรมจริยธรรม ที่มีคะแนนเต็ม 30 คะแนน ได้คะแนนรวมของนักเรียนทั้งหมด 522 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 58.00 และหลังเรียนด้วยบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา สามารถทำคะแนนจากการสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคุณธรรมจริยธรรม ที่มีคะแนนเต็ม 30 คะแนน ได้คะแนนรวมของนักเรียนทั้งหมด 771 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 85.67 ค่าดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา เท่ากับ 0.6587 แสดงว่า หลังจากการใช้บทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา นักเรียนมีคะแนนเพิ่มขึ้นร้อยละ 65.87

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนากับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วิธีการจัดการเรียนรู้	จำนวน (n)	$\bar{X}$	S. D.	t-test	Sig.
การจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา	33	85.86	3.38	17.79**	0.00
การจัดการเรียนรู้แบบปกติ	33	45.35	3.45		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนากับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ความพึงพอใจ	การจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา		การจัดการเรียนรู้แบบปกติ		t-test	Sig.
	$\bar{X}$	S. D.	$\bar{X}$	S. D.		
1.ด้านเนื้อหาสาระ	4.14	0.90	2.45	0.76	11.83**	.000
2.ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้	4.29	0.83	2.32	0.73	16.30**	.000
3.ด้านสื่อ/นวัตกรรม	4.25	0.58	2.45	0.71	16.43**	.000
4.ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.38	0.71	2.36	0.79	14.22**	.000
รวมเฉลี่ย	4.27	0.76	2.40	0.75	24.10**	.000

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา โดยรวมและรายด้านทุกด้านมากกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

1. บทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 83.98/85.67 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ แสดงว่าผลการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงทั้งนี้เนื่องจากบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมทางพุทธศาสนา และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ระบุในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ได้แก่ 1) ด้านการอยู่อย่างพอเพียง สอดคล้องกับงานวิจัยของ มารุต สุวรรณชัยรบ (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อยกระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนนาเดื่อพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการวิจัยพบว่าหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อยกระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการอยู่อย่างพอเพียง มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 88.75/89.17 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระเสกสรรค์ ฐานยุตโต (2565) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียน โรงเรียนชุมชนธรรมาภิบาล

บำรุง อำเภوخุซันต์ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาคุณธรรม เป็นการกระทำที่ดียิ่งขึ้นหรือเจริญมากขึ้น การนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาพัฒนาด้านคุณธรรมของนักเรียน ทั้งในด้านการปลูกฝังด้านคุณธรรมให้มีความรู้ ด้านปัญญา เพื่อประโยชน์แก่ตนและสังคมซึ่งมีพื้นฐานมาจากหลักศีลธรรม ทางศาสนา ค่านิยม วัฒนธรรมประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงาม และสภาพการพัฒนาคุณธรรมเป็นการพัฒนาให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์ ความอดทน เคารพกฎระเบียบ กติกา มีมารยาทและมี สติปัญญาอันดีงาม เพื่อประโยชน์แก่ตนและสังคมให้มีความอ่อนน้อมเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชวน ภารังกุล และคณะ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนภวนาภิรมย์พิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการของนักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับดีขึ้นไป ร้อยละ 97.76

2. บทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า มีผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) เท่ากับ 0.6587 หรือ คิดเป็นร้อยละ 65.87 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนาสามารถปลูกฝังหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้มีพฤติกรรมดีขึ้นในทางบวก สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรพันธ์ สุวรรณศรี และคณะ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและสมรรถนะที่พึงประสงค์ของครูตามแนวพุทธศาสนาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและสมรรถนะที่พึงประสงค์ของครูตามแนวพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.602 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและสมรรถนะที่พึงประสงค์ของครู ส่งผลให้มีความรู้เพิ่มขึ้น 0.602 หรือเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 60.20

3. การเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนากับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา มีค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ เท่ากับ 85.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 3.38 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนในการร่วมกันทำกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ ได้มีการปรับเนื้อหา และอธิบายเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหา และให้เหมาะสมกับผู้เรียน ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น สามารถกระตุ้นและสร้างเสริมให้นักเรียนให้นำคุณธรรมจริยธรรมปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชนัญชิตา ทูมมานนท์ และคณะ (2567) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนามาตรวัดความฉลาดทางคุณธรรมจริยธรรมตามหลักจิตวิทยาสำหรับเด็กและเยาวชนโดยใช้แบบวัดการตัดสินใจเชิงสถานการณ์ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมเชิงขยายทางคุณธรรมจริยธรรม แต่ละโมเดลการวัดจำแนก ตามเนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย 1) ความซื่อสัตย์ 2) ความมีวินัย 3) จิตสาธารณะและประโยชน์ส่วนรวม 4) ความพอเพียง และ 5) ความรับผิดชอบ ทุกโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา คุณารักษ์ (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาจริยธรรม

และทักษะชีวิต ผลการวิจัยพบ ว่าพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาหลังการทดลองใช้หลักสูตรมีการปฏิบัติอยู่ในระดับสูงกว่าก่อนการทดลอง และความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรจริยธรรมและทักษะชีวิต ในภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก

4. การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนากับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา โดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ เท่ากับ 4.27 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน $S.D.$ เท่ากับ 0.76 ซึ่งสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนาช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในบทเรียน อีกทั้งบทเรียนยังมีสีสันสวยงาม มีตัวอย่างที่ชัดเจนสามารถกระตุ้นผู้เรียนให้อยากเรียนรู้การเรียนรู้ ประกอบกับกิจกรรมที่จัดขึ้นส่งเสริมผู้เรียนได้แสดงออก มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และพัฒนานักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีจิตใจอารมณ์ สังคมและสติปัญญา ทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อบทเรียนคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชวน ภารังกุล และคณะ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนภาวนาภิรมย์พิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจครูที่ปรึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนภาวนาภิรมย์พิทยา มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.38 และความพึงพอใจของผู้ปกครองมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ .45

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ 1.1 ครูผู้สอนควรอธิบายขั้นตอนการทำกิจกรรมอย่างละเอียด และสอบถามความเข้าใจของนักเรียนก่อนดำเนินกิจกรรม เพื่อให้การปฏิบัติกิจกรรมเป็นไปด้วยความราบรื่น 1.2 ครูผู้สอนควรศึกษารายละเอียดของบทเรียนให้ชัดเจนก่อนนำบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนาไปใช้ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้บทเรียน 2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป 2.1 ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 2.2 ควรมีการพัฒนาบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนากับนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ 2.3 ควรมีการพัฒนาบทเรียนคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนาในเนื้อหาด้านอื่น ๆ

บรรณานุกรม

- กาญจนา คุณารักษ์. (2561). การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาจริยธรรมและทักษะชีวิต. Veridian E-Journal, Silpakorn University, 11(3), 3623-3431.
- จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ. (2557). สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.

- ชนัญชิดา ทุมมานนท์ และคณะ. (2567). การพัฒนามาตรวัดความฉลาดทางคุณธรรมจริยธรรมตามหลักจิตวิทยาสำหรับเด็กและเยาวชนโดยใช้แบบวัดการตัดสินใจเชิงสถานการณ์. วารสารการวัด ประเมินผล สถิติ และการวิจัยทางสังคมศาสตร์, 5(1), 16-38.
- ชวน ภารังกุล และคณะ. (2564). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนภวนาภิรมย์พิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารสิทธิปริทรรศน์, 22(1), 325-337.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พระเสกสรร ฐานยุโต. (2565). การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง อำเภอชุมชน จังหวัดศรีสะเกษ. Journal of MCU Ubon, 7(3), 93-102.
- มารุต สุวรรณชัยรบ. (2563). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อยกระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการอยู่. ใน (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุรพันธ์ สุวรรณศรี และคณะ. (2565). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและสมรรถนะที่พึงประสงค์ของครูตามแนวพุทธศาสนาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารการบริหารการศึกษา มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด, 4(1), 134-146.